

Vaikutukset ympäristöön

Tiesuunnitelmassa esitetty moottoritie sijoittuu uuteen maastokäytävään. Uudella linjauksella moottoritie peittää alleen jäävä kasvillisuutta ja elinympäristöjä sekä vaikuttaa tien vierialueen luonnonoloihin.

Moottoritie muodostaa uuden maisemaelementin, joka koostuu ajoradasta, tiepenkereestä, meluntorjuntaratkaisusta sekä liittymien silloista ja penkereistä. Moottoritien rakentamisen myötä myös maastonmuodot tulevat muuttumaan niiltä osin, joilla tehdään maa- tai kallioliikkauksia, pengertäyttöjä tai läjityksiä. Avoimilla pelto-osuuksilla moottoritieellä on visuaalinen estevaikutus. Valtakunnallisesti arvokkaat Kotalahden kaivoskylän kulttuuriympäristö sekä Paukarlahden maisema-alue rakennuskantoineen jää nykyisen valtatieen maisema-alueelle.

Tiesuunnitelmassa esitettyjen tiejärjestelyjen suorat vaikutukset liito-oravalle jäävät vähäisiksi eivätkä ratkaisut hävitä liito-oravan elinpiirejä. Rakennettava moottoritie muodostaa estevaikutuksen Saukon kulkureiteille. Moottoritien vesistösiirtoihin Mertajoella ja Pyöreisenpurolla tehdään uoman viereen tasanteet ("jätkänpolut") Saukkojen kulkemista helpottamaan.

Rakennettava moottoritie ylittää Mertajoen, Pyöreisenpuoron ja Kaivantolampeen laskevan puron sillalla tai rummulla sekä rakennettavat maantien ylittää Humalajoen sillalla. Moottoritie rakennetaan osin Ahvenlammen länsirannan päälle. Rakennettava maantie ylittää Humalajoen peltotien lehtokorven. Rakentaminen muuttaa näiltä osin edellä mainittuja alueita.

Rakentaminen tulee muuttamaan pysyvästi moottoritien lähialueen vesitaloutta, koska hulevesien virtaukset muuttuvat tai osittain estyvät korkeussuhteiden muutosten seurauksena. Vesiin kohdistuvia likaantumiseriskejä aiheutuu pääosin rakentamisen aikaisista toimenpiteistä. Tien valmistuttua vesien likaantumiseriski aiheutuu pääosin liikenteestä onnettomuuksien muodossa ja tien kunnossapidosta eli liukkauden torjunnasta.

Pääosa tienrakentamiseen tarvittavista pengermassoista ja tierakenteesta saadaan hankkeen maa- ja kallioliikkauksista. Päälystekerrokseen tarvittavat massat joudutaan hankkimaan hankkeen ulkopuolelta. Huonolaatuisia maamassoja käytetään väylien luiska-alueiden täyttöihin ja täysin kelpaamattomat maamassat sijoitetaan läjitysalueille.

Rakentamiskustannusarvio

Hankkeen kustannusarvio on 57,976 M€ (MAKU₂₀₀₅=127,7), josta lunastus- ja korvauskustannusten osuus on 0,44 M€. Laite- ja johtosiirotusten kustannukset, jotka kohdistuvat niiden omistajille on yhteensä 0,720 M€.

Jatkotoimenpiteet ja aikataulu

Tiesuunnitelman maantielain mukainen käsittely alkaa vuonna 2012, jolloin Leppävirran kunta ja Kuopion kaupunki asettavat tiesuunnitelman julkisesti nähtäville. Tiesuunnitelmasta pyydetään lausunnot eri viranomais- ja sidosryhmätahoilta. Alueen kunnat asettavat suunnitelman kuukauden ajaksi yleisesti nähtäville. Tiesuunnitelmasta saatujen lausuntojen ja mahdollisten muistutusten käsittelyn jälkeen Elinkeino- ja liikenne- ja ympäristökeskus laatii suunnitelmasta hyväksymispäätösesityksen Liikennevirastolle, joka tekee tiesuunnitelmaa koskevan hyväksymispäätöksen. Päätös asiakirjoineen asetetaan yleisesti nähtäville ja siitä on mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuteen. Päätös saa lainvoiman, kun mahdolliset valitukset on käsitelty. Lainvoimainen tiesuunnitelma antaa tienpitäjälle oikeuden tiealueen haltuunottoon ja tien tekemiseen.

Hankkeen toteutukseen liittyviä päätöksiä ei ole tehty.

Suunnitelman laatijat

Tiesuunnitelma on laadittu Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta. Suunnittelukonsulttina tiesuunnitelman laadinnassa on toiminut Destia Oy. Suunnittelutyöhön ovat lisäksi osallistuneet Siltanylund Oy sekä ympäristöselvitysten osalta Suomen Luontotieto Oy ja kiinteistövaikutustenarviointiselvityksen osalta Maanmittauslaitos Pohjois-Savon Maanmittaustoimisto.

Lisätiedot:

Janne Lappalainen
 Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 Kirkkokatu 1, 70100 KUOPIO
 Puhelin: 040 752 2660, sähköposti: janne.lappalainen@ely-keskus.fi

Valtatien 5 parantaminen välillä Palokangas – Humalajoki Leppävirta ja Kuopio

TIESUUNNITELMAN ESITE

Suunnittelukohde ja olosuhteet

Valtatie 5 Helsingistä Sodankylään on valtakunnallisesti tärkeä itäisen Suomen pääväylä. Se kuuluu myös osana yleiseurooppalaiseen TEN – tieverkkoon ja on osana valtakunnallista erikoiskuljetusten reittiverkostoa. Tiesuunnitteluosuus Palokangas - Humalajoki sijoittuu Leppävirran kunnan ja Kuopion kaupungin alueelle. Tiesuunnitelma alkaa noin 10 kilometriä Leppävirran kuntakeskuksen pohjoispuolelta Palokankaalta maantien 531 (Lemppyy – Palokangas) liittymän eteläpuolelta ja päättyy pohjoisessa Humalajoella nykyiseen moottoritiehen.

Tarkasteltava tieosuus on nykyään mäkinen ja mutkainen kaksikaistainen sekaliikennetie, joka ei täytä merkittäville pääteille asetettuja vaatimuksia tien leveyden ja suuntauksen osalta. Valtatiellä maanteiden liittymät ovat tasoliittymiä ja tiellä on runsaasti turvattomia yksityistieliittymiä. Lisäksi vilkasliikenteinen valtatie aiheuttaa merkittäviä melu- ja viihtyisyyshaittoja etenkin Oravikosken taajaman ja Oravikosken kylän kohdalla. Lisäksi kevyen liikenteen asema on turvaton johtuen puuttuvista kevyen liikenteen väylistä.

Liikennemäärä (KVL 2010) valtatiellä 5 Oravikosken kohdalla on noin 6 100 ajoneuvoa vuorokaudessa. Tästä raskaan liikenteen osuus on noin 10 %. Valtatieen tasoa koskevat puutteet yhdessä liikennemäärän ja raskaan liikenteen osuuden kanssa ovat johtaneet ongelmiin tieliikenteen sujuvuudessa ja turvallisuudessa. Myös valtatieen nopeustaso jää puutteista johtuen suurelta osin tavoitetaso alapuolelle.

Ympäristövaikutustenarviointi ja yleissuunnitelma

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointi (YVA) valmistui vuonna 2007 ja yleissuunnitelma 2009. Liikennevirasto on antanut yleissuunnitelmasta hyväksymispäätöksen 21.9.2010.

Tavoitteet

Valtatien 5 parantamiselle välillä Palokangas – Humalajoki on laadittu tavoitteet, joissa on otettu huomioon valtatieen liikenneverkollinen asema osana valtakunnallisten tärkeimpien pääteiden tieverkkoa sekä alueen paikalliset lähtökohdat. Hankkeen tavoitteet on ryhmitelty valtakunnallisiin yleistavoitteisiin sekä seudullisiin ja paikallisiin tavoitteisiin.

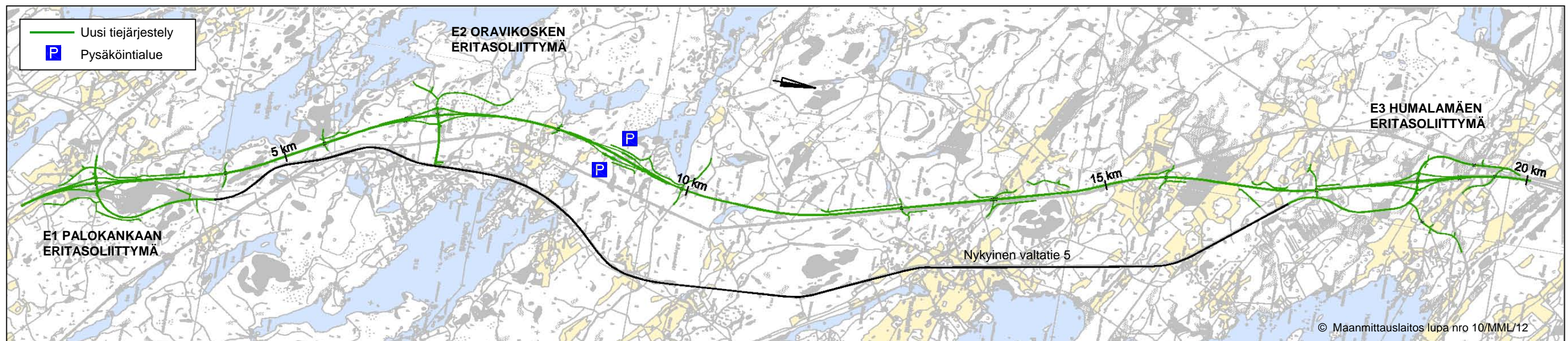
Valtatien 5 valtakunnalliset yleistavoitteet

- kehitetään tieosuudesta liikenteen edellyttämän laatutason täyttävä valtatieyhteys
- vähennetään liikennekuolemia ja henkilövahinko-onnettomuuksia merkittävästi pääteille asetettujen tavoitteiden mukaisesti
- parannetaan tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuutta, toimintavarmuutta sekä matka-aikojen ennustettavuutta
- otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- pyritään yhteiskuntataloudellisesti optimaaliseen kokonaisratkaisuun

Valtatieosuutta koskevat seudulliset ja paikalliset tavoitteet:

- turvataan lähialueen kuntien välisten työ- ja asiointimatkojen sujuvuus
- tuetaan väyläratkaisulla seuturakenteen kehittämistä maakuntakaavan mukaisesti
- kehitetään tieverkkoa ja valtatieen liittymäratkaisuja siten, että ne parantavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, palvelujen saavutettavuutta ja tukevat Leppävirran maankäyttöä ja yhdyskuntarakenteen suunnitelmallista kehittämistä.
- parannetaan paikallisen auto- ja kevyen liikenteen turvallisuutta
- turvataan elinympäristön viihtyisyys, terveellisyys, turvallisuus ja toimivuus minimoimalla valtatieen aiheuttamat ympäristöhaitat (melu, värinä, päästöt ja estevaikutus) sekä haitat maankäytölle ja ottamalla huomioon alueen luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä suojelukohteiden arvo ja erityispiirteet.
- varmistetaan joukkoliikenteen toimintaedellytykset ja turvalliset yhteydet pysäkeille.

Lisäksi hanketta koskevia yksityiskohtaisempia tavoitteita asetettiin mm. nopeustasolle (100 km/h), liikenteen sujuvuudelle, liikenneturvallisuudelle ja eri liikennemuotojen olosuhteille. Lisäksi asetettiin tavoitteita mm. melutasoille ja muille ympäristövaikutuksille sekä hankkeen taloudelle.

Tiesuunnitelman toimenpiteet

Valtatie 5 on tarkoitus parantaa kapeaksi keskikaiteelliseksi moottoritieksi noin 18 km pituudelta. Moottoritie alkaa Palokankaalta noin 900 metriä maantien 531 Palokangas – Lempyy liittymän eteläpuolelta, jossa se liittyy "Vt 5 Leppävirta – Palokangas, Leppävirta" tiesuunnitelmaan. Parannettava valtatie päättyy nykyiseen moottoritiehen Humalajoella. Moottoritie on suunniteltu uuteen maastokäytävään rinnakaistieksi jäävän nykyisen valtatieen länsipuolelle. Lisäksi moottoritiele on suunniteltu kolme eritasoliittymää, jotka ovat E1 Palokankaan etl, E2 Oravikosken etl ja E3 Humalamäen etl sekä pysäköintialuepari Kivilahteen.

Nykyinen valtatie jää moottoritien rinnakkaisväyläksi. Hankkeen eteläpäässä rinnakaistie yhtyy Palokankaan eritasoliittymän kautta maantiehen 531 Palokangas – Lempyy. Pohjoispäässä rinnakaistie yhtyy Humalamäen eritasoliittymän kautta maantiehen 533 Hiltulanlahti – Jynkkä.

Kevyen liikenteen väyliä on suunniteltu eritasoliittymien yhteyteen ja Oravikosken eritasoliittymän ja nykyisen valtatieen välille. Yksityisteitä on suunniteltu noin 15,7 kilometriä.

Suunnittelualueen linja-autoliikenne on suunniteltu siten, että se palvelisi parhaiten joukkoliikenteen käyttäjiä ja että sen palvelutason kehittäminen olisi mahdollisimman joustavaa. Eritasoliittymiin rakennetaan pysäkkiparit sekä liityntä- ja saattoliikenteen pysäköintialueet. Nykyisen rinnakaistieksi jäävän valtatieen pysäkkeihin ei tässä suunnitelmassa esitetä muutoksia.

Hanke sisältää 17 siltapaikkaa, joista 15 on uusia ja 2 nykyisiä. Silloista Huhthijärven, Pyöreisenpuron ja Humalajoen sillat toimivat myös riista-alikulkuina sekä Mertajoen ja Pyöreisenpuron silloissa on huomioitu Saukon kulkumahdollisuus. Melusteita esitetään rakennettavaksi noin 4,4 kilometriä. Lisäksi moottoritiele on suunniteltu riista-aita.

Vaikutukset liikenteeseen

Valtatie 5 parantaminen välillä Palokangas – Humalajoki parantaa päätieverkkoon kuuluvan valtatieosuuden liikenteen välityskykyä ja turvallisuutta. Tieverkollisesti hanke aiheuttaa paikallisia muutoksia. Merkittävin muutos liikennemäärissä aiheutuu liikenneverkollisesta muutoksesta, jossa moottoritie linjataan kokonaan uuteen maastokäytävään. Valtaosa liikenteestä ja raskas liikenne lähes kokonaan siirtyy uudelle tielinjaukselle. Nykyinen valtatie jää moottoritien rinnakaistieksi palvelemaan paikallista liikennettä. Paikallista ja seudullista liikennettä välittävät maantiet ja yksityistiet yhdistetään moottoritiehen rinnakaistieksi jäävän nykyisen valtatieen ja eritasoliittymien kautta.

Hanke parantaa valtatieosuuden liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta merkittävästi, jolloin mm. tavaraliikenteen toimintavarmuus ja matka-aikojen ennustettavuus paranevat. Seudullisesti alueen kuntien välisten työ- ja asiointimatkojen sujuvuuden paraneminen parantaa elinkeinoelämän nykyisiä toimintaedellytyksiä ja luo sille uusia kehittymismahdollisuuksia. Hanke tukee suunnittelualueen yhdyskuntarakenteen ja maankäytön kehittämismahdollisuuksia.

Moottoritien rakentamisella varmistetaan valtatiejakson liikenteen sujuvuus pitkälle tulevaisuuteen ja valtatieen liikenteellinen palvelutaso on ennustetilanteessa 2030 nykytilaa selvästi parempi. Nykyisen valtatieen jäädessä rinnakkaisväyläksi paranevat Oravikosken taajaman ja Paukarlahden kylän liikenneverkon toimivuus ja turvallisuus.

Hankkeen toteuttaminen parantaa liikenneturvallisuutta merkittävästi. Liikenneturvallisuuden paraneminen tiesuunnitelman toimenpiteillä johtuu mm. valtatieen keskikaiteen vakavia ohitus- ja kohtaamisonnettomuuksia vähentävästä vaikutuksesta. Lisäksi tasoliittymien poistuminen sekä hitaan liikenteen siirtymien rinnakaistiestöille vähentää mm. kääntymis-, risteämis- ja peräänajo-onnettomuuksia. Riista-aidat puolestaan vähentävät eläinonnettomuuksien sekä niistä välillisesti johtuvien onnettomuuksien (mm. suistumiset) riskiä. Tiesuunnitelman mukainen ratkaisu parantaa myös kevyen liikenteen turvallisuutta.

Kevyt liikenne käyttää rinnakaistieksi jäävää nykyistä valtatieä. Kevyen liikenteen turvallisuus paranevat, kun suurin osa liikenteestä ja lähes kaikki raskaasta liikenteestä siirtyy moottoritiele. Lisäksi Oravikosken eritasoliittymästä on kevyen liikenteen yhteys Oravikosken taajamaan ja koululle.

Osa linja-autoliikenteestä tulee siirtymään moottoritiele ja osa kulkee edelleen nykyistä valtatieä pitkin. Eritasoliittymiin rakennetaan pysäkkiparit ja erillinen liitännäis- ja saattoliikenteen pysäköintialue..

Vaikutukset ihmisiin

Ihmisten elinolojen ja viihtyvyyden kannalta merkittävin seikka on moottoritien rakentaminen uuteen maastokäytävään. Muutokset liikenteessä vähentävät selvästi tiestä aiheutuvaa melua, estevaikutusta ja muita koettavia haittoja, mikä parantaa alueen viihtyisyyttä ja elinolosuhteista sekä vähentävät haittojen aiheuttamia terveysriskejä.

Moottoritie kohdistaa toisaalta liikenteen haittoja uusille alueille, mutta tien lähialueella asutus on kuitenkin nykyisen tien varren asutusta oleellisesti vähäisempää. Lisäksi suunnitellulla melusuojuuksella asutukselle koituvaa meluhaittaa voidaan tehokkaasti vähentää. Vuoden 2030 ennustetilanteessa rakennetuilla melusteilla saadaan kaikki alueen asukkaat suojattu, jolloin päiväajan hyötyjiä on 119 asukasta ja yöaikana 81 asukasta. Vuoden 2030 ennustetilanteessa jää kolme loma-asuntoa valtioneuvoston ohjearvon ylittävällä melualueella.

Nykyinen valtatie jää paikalliseksi liikenneväyläksi, joka palvelee hyvin asutuksen ja palvelujen välistä liikkumista ja pääsyä valtatielle. Rinnakaistieksi jäävä nykyinen valtatie palvelee hyvin myös maatalouteen liittyviä liikkumistarpeita. Liikkumisolosuhteiden parantuminen edistää alueen sisäistä liikkumista, palvelujen käyttöä sekä asukkaiden keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä.

Moottoritien aiheuttamaa estevaikutusta on lievennetty moottoritien alittavilla yksityistieyhteyksillä. Yksityistiejärjestelyjen aiheuttamat kiertomatkat jäävät suhteellisen vähäisiksi nykytilanteeseen nähden.

Hankkeen yhteydessä joudutaan lunastamaan kaikkiaan 2 asuinrakennusta ja 5 talousrakennusta. Tiejärjestelyjen alle jää metsämaata noin 170 ha, peltomaata noin 10 ha, joutomaata noin 7 ha ja tonttimaata noin 1 ha.